

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 367/2021-107

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], t. č. v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Ilave, zastúpeného advokátskou kanceláriou PARA advokáti, s. r. o., IČO 47 258 969, Gagarinova 10/A, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Marek Para, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tost 31/2021 zo 16. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo podľa čl. 48 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 **z r u š u j e** v časti výrokov vzťahujúcich sa na osobu sťažovateľa [REDACTED] a vec mu v zrušenej časti **v r a c i a n a ď a l š i e k o n a n i e**.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na rešpektovanie rodinného a súkromného života podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru s poukazom na čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), a to postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1Tost 1/2021 z 28. januára 2021, ktorým bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti predĺženiu lehoty jeho väzby do 1. apríla 2021, a postupom a uznesením najvyššieho súdu č. k. 2TdoVS 1/2021 z 28. januára 2021, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí námietky zaujatosti uplatnenej proti predsedovi senátu 1T najvyššieho súdu. Táto ústavná sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 418/2021 bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý je podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 (ďalej len „rozvrh práce na rok 2021“) členom druhého senátu ústavného súdu [čl. II bod 3 písm. b) rozvrhu práce na rok 2021].

2. Sťažovateľ sa druhou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 3 dohovoru, práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru s poukazom na čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 charty, ako aj práva na rešpektovanie rodinného a súkromného života podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru, a to postupom a uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021, ktorým bola lehota jeho väzby predĺžená do 1. septembra 2021. V poradí druhá ústavná sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 1119/2021 bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ľubošovi Szigetimu, ktorý je podľa rozvrhu práce na rok 2021 členom druhého senátu ústavného súdu [čl. II bod 3 písm. a) rozvrhu práce na rok 2021].

3. Podaním doručeným ústavnému súdu 27. mája 2021 vzniesol sťažovateľ námietku zaujatosti proti sudcovi Ivanovi Fiačanovi. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 399/2021-13 z 29. júna 2021 bolo o vznesenej námietke rozhodnuté tak, že sudca Ivan Fiačan nie je z rozhodovania vo veci sp. zn. Rvp 418/2021 vylúčený. Uznesenie o námietke zaujatosti nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom.

4. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 46/2021-6 zo 16. júna 2021 boli ústavné sťažnosti sťažovateľa vedené pod sp. zn. Rvp 418/2021 a sp. zn. Rvp 1119/2021 spojené na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 418/2021. Uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom.

5. Uznesením č. k. II. ÚS 367/2021-55 zo 14. júla 2021 prijal ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 a 3 a čl. 6 ods. 2 dohovoru postupom

a uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021“). Vo zvyšnej časti ústavné sťažnosti sťažovateľa odmietol.

6. Sťažovateľ sa v poradí treťou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich práv na osobnú slobodu a bezpečnosť podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru, porušenia základného práva na obhajobu spolu s právom na podrobné oboznámenie s povahou a dôvodmi obvinenia a s právom vyjadriť sa k obvineniu podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru, porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočného omeškania podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru, porušenie základného práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 a 3 dohovoru s poukazom na čl. 47 charty, a to postupom a uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Tost 31/2021 zo 16. júna 2021, ktorým bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti zamietnutiu jeho žiadosti o prepustenie z väzby s alternatívou jej nahradenia miernejšími prostriedkami. V poradí tretia ústavná sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 1481/2021 bola pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému, ktorý je podľa rozvrhu práce na rok 2021 členom tretieho ústavného súdu [čl. II bod 3 písm. a) rozvrhu práce na rok 2021].

7. Uznesením č. k. III. ÚS 492/2021-19 zo 16. septembra 2021 prijal ústavný súd v poradí tretiu ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru uznesením najvyššieho súdu č. k. 2Tost 31/2021 zo 16. júna 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie č. k. 2Tost 31/2021 zo 16. júna 2021“). Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol.

8. Uznesením č. k. PLs. ÚS 53/2021-7 z 29. septembra 2021 ústavný súd spojil na spoločné konanie veci vedené pod sp. zn. II. ÚS 367/2021 (Rvp 418/2021 a Rvp 1119/2021) a sp. zn. III. ÚS 492/2021 (Rvp 1481/2021) s tým, že spoločné konanie bude ďalej vedené pod sp. zn. II. ÚS 367/2021. Uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom.

9. Zo spojených ústavných sťažností, v rozsahu v akom boli prijaté na ďalšie konanie, z ich príloh a napadnutých uznesení najvyššieho súdu vyplýva nasledovný stav vecí:

10. Uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, odboru Bratislava (ďalej len vyšetrovateľ“) ČVS:PPZ-349/NKA-BA3-2019 z 3. júla 2020 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia č. 1“) bolo začaté trestné stíhanie a súčasne bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti formou spolupáchateľstva podľa § 20 a § 233 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona. Sťažovateľ bol 3. júla 2020 v čase 22.45 h vyšetrovateľom zadržaný. V nadväznosti na návrh prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) na jeho vzatie do väzby bol sťažovateľ uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. BB-4Tp/14/2020 z 5. júla 2020 prepustený zo zadržania.

11. Na základe sťažnosti prokurátora rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 3Tost 30/2020 z 9. júla 2020 tak, že zrušil uznesenie sudcu pre prípravné konanie č. k. BB-4Tp /14/2020 z 5. júla 2020

v časti výroku, ktorým bol sťažovateľ prepustený zo zadržania, a výrokom II rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Základná lehota sťažovateľovej väzby v prípravnom konaní v zmysle ustanovenia § 76 ods. 2 Trestného poriadku v znení platnom a účinnom v rozhodnom období predstavovala sedem mesiacov.

12. Sudca pre prípravné konanie JUDr. Michal Truban 29. septembra 2020 oznámil svoju zaujatosť pre pomer k veci. Senát najvyššieho súdu ho uznesením č. k. 4Ndt/24/2020 zo 6. októbra 2020 vylúčil z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej trestnej veci.

13. Po doručení žiadosti spoluobvineného [REDAKOVANÉ] o prepustenie z väzby oznámil vylúčený sudca pre prípravné konanie JUDr. Michal Truban predsedovi špecializovaného trestného súdu, že bol rozhodnutím najvyššieho súdu vylúčený, a preto predkladá vec vedenú pod sp. zn. 4Tp/14/2020 na pridelenie zákonnému sudcovi. Predseda špecializovaného trestného súdu v spise vyznačil pridelenie veci zákonnému sudcovi JUDr. Jánovi Buvalovi, ktorý bol službukonajúcim sudcom v čase podania žiadosti obvineného [REDAKOVANÉ] o prepustenie z väzby v súlade s ustanovením oddielu VII bodu 10 rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2020.

14. Prokurátor podal 29. decembra 2020 na špecializovanom trestnom súde návrh na predĺženie lehoty väzby sťažovateľa a ďalšieho obvineného [REDAKOVANÉ]. Zákonným sudcom pre prípravné konanie sa tak aj vo vzťahu k sťažovateľovi stal JUDr. Ján Buvala, a to v súlade s ustanovením oddielu VII bodu 5 rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2020.

15. Špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 4T/14/2020 z 12. januára 2021 predĺžil lehotu väzby sťažovateľa do 1. apríla 2021 a súčasne ju nenahradil miernejším prostriedkom. Vo veci rozhodoval sudca pre prípravné konanie JUDr. Ján Buvala. Sťažovateľ podal proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu sťažnosť. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 1Tost/1/2021 z 28. januára 2021 bola sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o predĺžení lehoty trvania väzby zamietnutá.

16. Prokurátor podal 2. marca 2021 na špecializovanom trestnom súde návrh na ďalšie predĺženie lehoty väzby sťažovateľa, a to do 1. novembra 2021. Tento návrh sa vzťahoval spolu na šiestich obvinených, pričom pri jednom z nich, [REDAKOVANÉ], navrhol rozhodnúť aj o zmene dôvodov väzby podľa § 76 ods. 8 Trestného poriadku (rozšírenie aj o dôvod tzv. „preventívnej väzby“). Návrh na predĺženie lehoty trvania väzby vo vzťahu k dvom osobám (zo šiestich) vzal prokurátor 12. marca 2021 späť, a to z dôvodu úmrtia väzobne stíhaného [REDAKOVANÉ] a prepustenia obvineného [REDAKOVANÉ] z väzby.

17. Uznesením sudcu pre prípravné konanie JUDr. Romana Púchovského č. k. 3Tp/3/2020 z 15. marca 2021 bolo vo výroku vzťahujúcom sa na osobu sťažovateľa rozhodnuté o predĺžení lehoty jeho väzby do 1. júla 2021 a súčasne o nenahradení väzby miernejším prostriedkom.

18. Senát najvyššieho súdu napadnutým uznesením č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 na podklade sťažnosti podanej prokurátorom aj obvinenými zrušil uznesenie o ďalšom predĺžení lehoty väzby obvinených a vo vzťahu k osobe sťažovateľa predĺžil lehotu trvania väzby do 1. septembra 2021. Napadnuté uznesenie bolo sťažovateľovi a obhajobe doručené 8. apríla 2021.

19. Uznesením vyšetrovateľa ČVS:PPZ-349/NKA-BA3-2019 z 28. apríla 2021 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti formou spolupáchateľstva podľa § 20 a § 233 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia č. 2“)

na skutkovom základe konštatovanom v predmetnom uznesení. Uznesenie o vznesení obvinenia č. 2 nadobudlo právoplatnosť v spojení s uznesením prokurátora č. k. VII/3 Gv 106/19/1000-815 zo 17. júna 2021, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti vzneseniu obvinenia. Sťažovateľ poukazuje na to, že obvinenie bolo predmetným uznesením vznesené ako spolupáchateľom aj [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], a to pre ten istý (ďalší) pokračovací skutok s rovnakou právnou kvalifikáciou.

20. Medzitým v priebehu konania (3. mája 2021) podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu žiadosť o prepustenie z väzby s alternatívnym návrhom na jej nahradenie miernejšími prostriedkami, ktorej prokurátor stanoviskom č. k. VII/3 Gv 106/19/1000-789 z 13. mája 2021 nevyhovел a predložil ju spolu s vyšetrovacím spisom sudcovi pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu.

21. Uznesením sudcu pre prípravné konanie č. k. 4 Tp 14/2020 z 27. mája 2021 bolo rozhodnuté o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby a nenahradení väzby (ďalej len „uznesenie o zamietnutí prepustenia z väzby“). Prostredníctvom obhajcu podal sťažovateľ proti uzneseniu o zamietnutí prepustenia z väzby sťažnosť. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu č. k. 2Tost 31/2021 zo 16. júna 2021 bola sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí prepustenia z väzby podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá ako nedôvodná.

22. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že 3. augusta 2021 podal prokurátor na sťažovateľa pod sp. zn. VII/3 Gv 106/19/1000-876 na špecializovanom trestnom súde podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku obžalobu, ktorá bola náhodným výberom pridelená senátu 9T pod sp. zn. 9T/10/2021. Uznesením č. k. 9T 10/2021 z 18. augusta 2021 špecializovaný trestný súd rozhodol o ponechaní sťažovateľa vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Najvyšší súd následne uznesením č. k. 5Tost 47/2021 z 30. augusta 2021 sťažovateľovu sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu o ponechaní vo väzbe zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

23. V rozsahu, v akom boli ústavné sťažnosti sťažovateľa prijaté na ďalšie konanie, sťažovateľ argumentuje nasledovným:

24. Porušenie práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 a 3 dohovoru s poukazom na čl. 47 ods. 2 charty napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 namieta z dôvodu porušenia pravidiel pri výbere zákonného sudcu pre prípravné konanie, ktorý rozhodoval o opätovnom predĺžení lehoty väzby sťažovateľa, absencie transparentnosti týchto pravidiel v rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu a taktiež tým, že najvyšší súd sa s jeho námietkou nezákonnosti sudcu pre prípravné konanie náležite nevysporiadal. Pokiaľ prokurátor podal návrh na predĺženie lehoty trvania väzby šiestich obvinených spolu s návrhom na zmenu dôvodov väzby jedného z nich ([REDAKOVANÉ]), mal byť v súlade s bodom 8 oddielu V Rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021 v znení účinnom od 1. marca 2021 (ďalej aj „rozvrh práce“) sudcom príslušným pre prípravné konanie v otázke predĺženia lehoty väzby všetkých v návrhu uvedených obvinených a v otázke zmeny dôvodov väzby jedného z nich JUDr. Peter Pulman, ktorý v minulosti rozhodoval o prvom úkone obvineného [REDAKOVANÉ]. Na uvedené určenie sudcu pre prípravné konanie nemohli mať vplyv

následné udalosti, a to úmrtie jedného obvineného () a prepustenie jedného obvineného (). Najvyšší súd sa však argumentáciou sťažovateľa a odkazom na bod 8 rozvrhu práce vôbec nezaoberal.

25. Porušenie čl. 5 ods. 3 a čl. 6 ods. 2 dohovoru, ako aj čl. 48 ods. 1 charty uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 odôvodňuje sťažovateľ tým, že najvyšší súd ako súd sťažnostný nerozhodoval nezaujato, nezávisle a nestranne, s prihliadnutím len na zákon a na objektívne výsledky dokazovania. Svojím konštatovaním v odôvodnení rozhodnutia *«S ohľadom na silu dôkaznej situácie je pre osobu obvineného v prípade jeho prepustenia na slobodu „kolúzne“ konanie jedinou možnosťou, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu“* a *„Je potrebné si uvedomiť, že kauza Dobytkár patrí k najväčšej korupčnej kauze v dejinách Slovenska ako to viackrát bolo zmieňované aj médiami»*, mal najvyšší súd prejavovať názor o vine sťažovateľa ešte pred tým, ako bola jeho vina ustálená meritórnym rozhodnutím vo veci samej, čím mal podľa sťažovateľa porušiť prezumpciu nevinoty, tak ako ju garantuje dohovor a charta.

26. Porušenie svojich práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu č. k. 2Tost 31/2021 zo 16. júna 2021 sťažovateľ namietal z dôvodu absencie jednoznačných a transparentných pravidiel pri výbere zákonného sudcu pre prípravné konanie, ktorý rozhodoval o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, a taktiež tým, že najvyšší súd ignoroval relevantnú právnu úpravu a náležite sa nevysporiadal s porušením sťažovateľovho práva na zákonného sudcu pre prípravné konanie. Sťažovateľ tvrdí, že o žiadosti o jeho prepustenie z väzby rozhodoval nezákonne a svojvoľne určený sudca pre prípravné konanie JUDr. Ján Buvala. Sťažovateľ je presvedčený, že v rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu v znení platnom na rok 2020 absentovali transparentné, zrozumiteľné a jednoznačné pravidlá pre určenie nastupujúceho zákonného sudcu pre prípravné konanie v prípadoch vylúčenia pôvodne určeného sudcu pre prípravné konanie z dôvodu jeho zaujatosti. Podľa sťažovateľovho tvrdenia mal vylúčeného sudcu JUDr. Michala Trubana nahradiť JUDr. Peter Pulman, ktorý bol jeho zástupcom v rozpise služieb č. Spr 225/19, ktorý bol súčasťou rozvrhu práce platného v čase od 22. júna 2020 do 12. októbra 2020, t. j. v čase nápadu návrhu prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby (3. júla 2020). Najvyšší súd v napadnutom uznesení č. k. 2Tost/31/2021 zo 16. júna 2021 pritom vôbec nevysvetlil, z akého dôvodu sa po vylúčení JUDr. Michala Trubana 6. októbra 2020 uvedené nástupníctvo neuplatnilo. V súvislosti s porušením základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru sťažovateľ navyše poukazuje na skutočnosť, že jeho argumenty o zásahu do práva na zákonného sudcu boli v napadnutom uznesení odmietnuté s odvolaním na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1 Tost 1/2021 z 28. januára 2021 napriek skutočnosti, že sťažovateľ uvádzal aj argumenty, viažuce sa na predlžovanie väzby JUDr. Romanom Púchovským 23. marca 2021, ktorý podľa názoru sťažovateľa nemohol rozhodovať ako tzv. „väčšinový sudca“.

27. Sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej bola prijatá na ďalšie konanie, navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie ním označených základných práv a slobôd napadnutým uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost 14/2021 z 23. marca 2021 a napadnutým uznesením najvyššieho súdu č. k. 2Tost 31/2021 zo 16. júna 2021, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenia najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa sťažovateľa a v rozsahu zrušenia ich vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal

najvyššiemu súdu prepustiť sťažovateľa z väzby a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

III.

Vyjadrenie špecializovaného trestného súdu, najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie špecializovaného trestného súdu:

28. Ústavný súd vyzval špecializovaný trestný súd, aby sa vyjadril najmä k námietke sťažovateľa o porušení jeho práva na zákonného sudcu, tak ako je špecifikovaná v bode 24 tohto uznesenia. Špecializovaný trestný súd podaním doručeným ústavnému súdu 13. septembra 2021 uviedol, že pri aplikácii rozvrhu práce je potrebné častokrát reagovať na viaceré, niekedy veľmi ťažko predvídateľné situácie, spočívajúce v kombinácii viacerých faktorov. Ako však vyplýva z bodov 1 a 2 oddielu V rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021, ktorý sa venuje pravidlám vykonávania úkonov v prípravnom konaní, pri určovaní zákonného sudcu sa predovšetkým uplatňuje prioritizácia tzv. „väčšinových sudcov“. To znamená, že „skupinovým veciam“ sa má venovať ten sudca, ktorý sa venuje „väčšine zo skupiny“, a zároveň ten sudca, ktorý je v tejto skupine sudcom vzhľadom na vývoj veci „chronologicky najstarším“. Sťažovateľom uvedený článok 8 (a aj článok 9) oddielu V možno gramaticky vyložiť tak, že ide o výnimku z tohto väčšinového princípu. Predseda špecializovaného trestného súdu vyjadril očakávanie, že tieto články upravujúce výnimku z väčšinového princípu budú v budúcnosti z rozvrhu práce vynechané, aby sa tak posilnil tzv. väčšinový princíp.

29. Sudca JUDr. Roman Púchovský, ktorý v prípade sťažovateľa (a ďalších obvinených) rozhodoval o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby, bol určený ako sudca väčšinový podľa bodu 7 oddielu V rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu ako sudca „logický a vysvetliteľný“ a „nie dosadený“. Skutočnosť, že návrh na predĺženie lehoty väzby a zmenu dôvodov väzby obvineného [REDAKOVANÉ] bol vzatý späť, znamená, že o obvinenom [REDAKOVANÉ] sa nekonalo, a preto podľa rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu odpadá dôvod aplikácie sťažovateľom uvádzaného bodu 8. Za týchto okolností podľa špecializovaného trestného súdu sa neaplikácia bodu 8 netýka sťažovateľa, ale len obvineného [REDAKOVANÉ]. Formalistické prelamovanie logiky postupu sudcu, ktorý zjavne nevykazuje znaky ani svojvôle, ani nedostatku koncentrácie sa na prácu, nepovažuje špecializovaný trestný súd za dôvod umožňujúci vyslovenie porušenia práv, ktorého sa sťažovateľ domáha.

III.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

30. Najvyšší súd, ktorý je odporcom v konaní pred ústavným súdom, sa k sťažnostiam v rozsahu, v akom boli prijaté na ďalšie konanie, vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 22. septembra 2021. Podľa najvyššieho súdu z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia špecializovaného trestného súdu č. k. 3Tp/3/2020 z 15. marca 2021 vyplýva, že predmetom rozhodovania bol návrh prokurátora na predĺženie lehoty väzby obvinených bez toho, aby súčasne obsahoval návrh na zmenu dôvodov väzby. Keďže návrh na zmenu dôvodov väzby obvineného [REDAKOVANÉ] nebol predmetom rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. 4Tost 14/2021, určenie zákonného sudcu pre prípravné konanie podľa bodu 8 oddielu V rozvrhu práce neprichádza do úvahy. Predseda senátu 4T

v tejto súvislosti odkázal na strany 41 – 42 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021.

31. Námitku porušenia zásady prezumpcie nevinoty hodnotí najvyšší súd ako neopodstatnenú. Sťažovateľ napáda len parciálnu formuláciu súdu obsiahnutú v odôvodnení rozhodnutia, ktorá má hodnotiaci charakter, pričom tento hodnotiaci záver nie je definitívny a zodpovedá príslušnému štádiu konania a charakteru trestnej činnosti. Z odôvodnenia zvyšnej časti napadnutého uznesenia nie je možné urobiť záver o prezumovaní viny sťažovateľa, a teda táto problematická veta (nie celkom obozretne formulovaná) je primerane vyvážená predchádzajúcim textom odôvodnenia formulovanej v podobe neprejudikujúcej viny obvineného. Z textu namietanej vety je zrejmé, že súd hodlal akcentovať „silu dôkaznej situácie“, a nie prezumovať budúce odsúdenie sťažovateľa. Odôvodnenie preto možno považovať za ústavnej konformné a zlučiteľné s obsahom garancií poskytovaných čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru.

32. V podaní doručenom ústavnému súdu 13. októbra 2021 najvyšší súd doplnil vyjadrenie k časti ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu č. k. 2Tost/31/2021 zo 16. júna 2021 v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie. Najvyšší súd zdôraznil, že sťažovateľ opakuje námitku porušenia základného práva na zákonného sudcu priam pravidelne, tak ako si ju uplatňoval aj pri predchádzajúcich rozhodovaniach o väzbe. Touto námičkou sa zaoberal nielen zákonný sudca už vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí z 12. januára 2021 (č. k. 4Tp 14/2020, pozn.), ale aj najvyšší súd v rozhodnutí č. k. 1Tost 1/2021 z 28. januára 2021, kde boli dôvody určenia zákonného sudcu pre prípravné konanie vyčerpávajúcym spôsobom vysvetlené, a preto na nich najvyšší súd v napadnutom uznesení odkázal.

III.3. Replika sťažovateľa:

33. Sťažovateľ v replike doručenej ústavnému súdu 4. októbra 2021 konštatoval, že skutočnosť, že návrh na zmenu dôvodov väzby obvineného [REDAKOVANÉ] nebol predmetom rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. 4Tost/14/2021, nikdy nebola spornou. Spornou bola otázka pridelenia veci a v tejto otázke ani sudca pre prípravné konanie, ani sťažnostný súd nevyslovil názor, že by následné (t. j. až po pridelení veci realizované) čiastočné späťvzatie návrhu prokurátora konvalidovalo nesprávne určenie sudcu pre prípravné konanie a umožnilo neuplatnenie bodu 8 oddielu V rozvrhu práce, ktorého aplikácia sa nevyhnutne viaže na čas nápadu veci a pridelenia sudcovi pre prípravné konanie. Vo vyjadrení najvyššieho súdu preto podľa sťažovateľa absentuje jednak vysporiadanie sa s otázkou rozhodujúceho momentu pre pridelenie trestnej veci, ale tiež s otázkou nedostatočného odôvodnenia napadnutých rozhodnutí.

34. Sťažovateľ zdôraznil, že sudca pre prípravné konanie sa vyjadril jednoznačne, že späťvzatie návrhov prokurátora ohľadom obvineného [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] nemalo vplyv na určenie príslušného sudcu pre prípravné konanie. Za okamih relevantný pre určenie zákonného sudcu pre prípravné konanie je podľa sťažovateľa nutné označiť práve podanie návrhu procesnej strany, v tomto prípade prokurátora, na príslušnom súde. Ak konkrétne ustanovenie rozvrhu práce určuje pre viacerých obvinených pravidlá pre výber konkrétneho zákonného sudcu pre prípravné konanie, tak sa každý z obvinených vrátane sťažovateľa môže domáhať svojho práva na zákonného sudcu, prípadne namietat porušenie tohto práva.

35. K namietanému porušeniu princípu prezumpcie nevinu v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4Tost 14/2021 z 23. marca 2021 sťažovateľ uviedol, že namietanú formuláciu najvyššieho súdu považuje za konkrétnu, cieleňú, vedomú a vôľovú, pričom nie je možné súhlasiť ani len s určitou formou opomenutia bežnej miery opatrnosti či vyvážením v inej časti rozhodnutia sťažnostného súdu.

36. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia uvedených základných práv a slobôd napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu č. k. 4Tost 14/2021 z 23. marca 2021 (uznesenie o predĺžení lehoty väzby do 1. septembra 2021) a č. k. 2Tost 31/2021 zo 16. júna 2021 (uznesenie o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby), zrušenia napadnutých uznesení, ich vrátenia najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, prepustenia sťažovateľa z väzby a náhrady trov právneho zastúpenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

37. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, jej prílohami a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

38. Podstatu námietok sťažovateľa v rozsahu, v akom boli ústavné sťažnosti sťažovateľa prijaté na ďalšie konanie, tvorí námietka porušenia princípu prezumpcie nevinu v odôvodnení jedného z napadnutých uznesení najvyššieho súdu a porušenie základného práva na zákonného sudcu v prípravnom konaní v spojení s právom na náležité odôvodnenie napadnutých uznesení najvyššieho súdu pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľa.

IV.1. K namietanému porušeniu zásady prezumpcie nevinu uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 (čl. 5 ods. 3 a čl. 6 ods. 2 dohovoru, čl. 48 ods. 1 charty):

39. Zásada prezumpcie nevinu predstavuje jednu z vedúcich zásad, na ktorých je založené trestné konanie (§ 2 ods. 4 Trestného poriadku). Vychádza zo všeobecného princípu „*praesumptio boni viri*“, podľa ktorého sa občan zásadne považuje za dobrého a spravodlivého až do okamihu, keď sa preukáže opak. Význam tejto zásady v trestnom procese potvrdzuje aj jej ukotvenie v ústave a v medzinárodných ľudskoprávných dokumentoch. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ktorého judikáтуру ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti štandardne zohľadňuje, zvykne chápať obsah uvedenej zásady v dvoch rovinách. V prvom prípade ide o uplatňovanie zásady *in dubio pro reo*, predstavujúcej podľa ESLP špecifický výraz zásady prezumpcie nevinu, ktoré uplatňovanie si vyžaduje, aby sudcovia rozhodujúci vec obvineného nevychádzali z vopred prijatého presvedčenia, že obvinený spáchal trestný čin, ktorý je mu kladený za vinu, pričom uplatňovanie prezumpcie nevinu v uvedenej rovine presahuje do práva na nestranný súd. Druhú rovinu napĺňania zásady prezumpcie nevinu judikatura ESLP prezentuje v požiadavke, aby sa orgány verejnej moci, či už orgány činné v trestnom konaní a súdy alebo aj iní verejní činitelia, zdržali nevhodných vyjadrení smerovaných k osobe obvineného, ktoré odrážajú názor o vine obvineného ešte predtým, než bola jeho vina preukázaná zákonným spôsobom – právoplatným odsudzujúcim rozsudkom (II. ÚS 168/2020).

40. Napadnutým uznesením č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 najvyšší súd rozhodol o sťažnostiach prokurátora a obvinených (vrátane sťažovateľa) proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu č. k. 3Tp/3/2020 z 15. marca 2021 o predĺžení lehoty väzby. Vo vzťahu k osobe sťažovateľa najvyšší súd zrušil výrok o predĺžení lehoty väzby do 1. júla 2021 a nahradil ho výrokom, ktorým predĺžil lehotu väzby sťažovateľa do 1. septembra 2021.

41. V súvislosti s namietaným porušením zásady prezumpcie nevinu sťažovateľ argumentoval dvoma výrokmi obsiahnutými v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 23. marca 2021. Najvyšší súd konštatoval, že *«s ohľadom na silu dôkaznej situácie je pre osobu obvineného v prípade jeho prepustenia na slobodu „kolúzne“ konanie jedinou možnosťou, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu»*, a takisto uviedol, že *„je potrebné si uvedomiť, že kauza Dobytkár patrí k najväčšej korupčnej kauze v dejinách Slovenska ako to viackrát bolo zmieňované aj médiami“*.

42. V prvom rade ústavný súd uvádza, že jednotlivé výroky nie je možné vytrhávať z kontextu celého rozhodnutia a je potrebné ich vnímať ako súčasť súvislého celku. Výrok, ktorým najvyšší súd upozorňuje (na str. 32 napadnutého uznesenia), že kauza Dobytkár, v rámci ktorej sú trestne stíhaní obvinení (vrátane sťažovateľa, pozn.), je najväčšou korupčnou kauzou v dejinách Slovenska, je potrebné vnímať v súvislosti s predchádzajúcimi tvrdeniami. Najvyšší súd v nich zdôrazňuje nevyhnutnosť komplexného prístupu posudzovania danej trestnej veci, keď nie je možné posudzovať a hodnotiť priebeh vyšetrovania, rozsah a obsah zabezpečených dôkazov individuálne, ale je potrebné ich vnímať v ich logickej postupnosti a nadväznosti v kontexte celej trestnej činnosti, ktorá je predmetom trestného konania. Skutočnosť, že daný výrok doplnil najvyšší súd o poznámku, že uvedené bolo viackrát zmieňované aj médiami, nemožno vykladať tak, že by rozhodnutie najvyššieho súdu nemalo oporu vo vykonanom dokazovaní či v obsahu spisu. Týmto výrokom najvyšší súd zdôraznil rozsiahlosť trestnej činnosti, z ktorej sú obvinení podozriví, no nedá sa z neho vyvodiť záver o tvrdení sťažovateľovej viny, a preto nie je ani v rozpore so zásadou prezumpcie nevinu.

43. Dôvodom prijatia ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie zásady prezumpcie nevinu na ďalšie konanie bol však výrok najvyššieho súdu *«S ohľadom na silu dôkaznej situácie je pre osobu obvineného v prípade jeho prepustenia na slobodu „kolúzne“ konanie jedinou možnosťou, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu»*, ktorý už na prvý pohľad má potenciál vzbudiť pochybnosti o jeho možnom napätí so zásadou prezumpcie nevinu v trestnom konaní sťažovateľa. Jeho možnú problematickosť vnímal ústavný súd aj v tom ohľade, že bol formulovaný ako samostatný hodnotiaci záver najvyššieho súdu, teda nešlo o prevzatú formuláciu z predchádzajúcich rozhodnutí súdu prvej inštancie alebo podaní orgánov činných v trestnom konaní.

44. Hlavným účelom zásady prezumpcie nevinu je chrániť obvineného pred akýmkoľvek súdnym rozhodnutím alebo inými výrokmi príslušných úradných osôb („State officials“), ktoré sa rovnajú vysloveniu jeho viny bez toho, aby bola táto predtým preukázaná v súlade so zákonom (rozsudok ESĽP vo veci Rushiti v. Rakúsko z 21. 3. 2000, č. 28389/95, § 31). K jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby („public official“), ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte predtým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom. Postačuje, dokonca aj pri absencii formálneho konštatovania, tiež argumentácia nasvedčujúca tomu, že úradná osoba považuje obvineného za vinného (napr. Dakaras

v. Litva, rozsudok z 10. 10. 2000, sťažnosť č. 42095/98, § 41 a obdobne *Allenet de Ribemont v. Francúzsko*, rozsudok z 10. 2. 1995, sťažnosť č. 15175/89, § 35).

45. Európsky súd pre ľudské práva preto aj vo veci *Daktaras v. Litva* zdôraznil význam výberu slov zo strany úradných osôb v ich výrokoch predtým, ako bola obvinená osoba súdená a uznaná vinnou zo spáchania trestného činu (§ 41). Je však potrebné rozlišovať medzi výrokmí, že niekto je iba podozrivý zo spáchania trestného činu, a jasnými vyhláseniami (urobenými ešte predtým, ako bola táto osoba právoplatne odsúdená), že sa dotyčná osoba dopustila trestného činu. Zatiaľ čo prvá kategória výrokov bola v rôznych situáciách posudzovaných ESĽP považovaná za prijateľné alebo nezávadné výroky, druhá kategória podľa ESĽP porušuje prezumpciu nevinu (rozsudky ESĽP vo veci *Leutscher v. Holandsko*, rozsudok z 26. 3. 1996, sťažnosť č. 17314/90; *Borovský v. Slovensko*, rozsudok z 2. 6. 2009, sťažnosť č. 24528/00; *Petyo Petkov v. Bulharsko*, rozsudok z 7. 1. 2010, sťažnosť č. 32130/03). Skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu nevinu, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (*Daktaras v. Litva*, § 43; *Adolf v. Rakúsko*, rozsudok z 26. 3. 1982, séria A, sťažnosť č. 49, § 36 – § 41).

46. K porušeniu prezumpcie nevinu dôjde, ak súdne rozhodnutie týkajúce sa osoby obvinenej z trestného činu obsahuje názor, že je vinná, skôr než jej bola vina dokázaná zákonným spôsobom. V tejto súvislosti nemôže ani nedostatok úmyslu, porušenie zásady prezumpcie nevinu podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, vylúčiť (*Avaz Zeynalov v. Azerbajdžan*, rozsudok z 22. 4. 2021, sťažnosti č. 37816/12 a č. 25260/14, §69). V citovanom prípade ESĽP vyhodnotil výrok odvolacieho súdu rozhodujúceho o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa, ktorý uviedol: „*stupeň nebezpečnosti trestného činu spáchaného sťažovateľom*“, za taký, ktorým odvolací súd porušil prezumpciu nevinu podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, pretože tento výrok adresoval sťažovateľa ako páchatel'a trestného činu bez akejkoľvek výhrady alebo pochybnosti. Napriek tomu, že ostatné časti rozhodnutia hovorili o sťažovateľovi ako o obvinenom, spôsob, akým bol tento výrok odvolacieho súdu formulovaný, podľa ESĽP predstavoval riziko, že čitateľ nebude mať žiadne pochybnosti o tom, že sťažovateľ uvedený trestný čin spáchal (§ 69 a 70 rozsudku *Avaz Zeynalov v. Azerbajdžan*).

47. Podobne aj v trestnej veci sťažovateľa najvyšší súd rozhodoval ako súd sťažnostný o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa. Úmyslom uvedeného výroku, ktorý je vyhodnotením aktuálneho stavu dôkaznej situácie, bolo s najväčšou pravdepodobnosťou zdôrazniť, že nebezpečenstvo kolúzneho správania sťažovateľa je na základe prokurátorom predložených dôkazov a tvrdení vysoko reálne. Avšak formulácia, že sťažovateľ nemá inú možnosť, ako sa vyhnúť dlhoročnému trestu, len sa kolúzne správať, vyvoláva v nezaujatom čitateľovi jednoznačnú predstavu o vine sťažovateľa. Preto ústavný súd dospel k záveru, že tento výrok je v rozpore so zásadou prezumpcie nevinu a právo sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru a podľa čl. 48 ods. 1 charty (k aplikácii charty pozri napr. rozsudok z 19. 9. 2018, *Emil Milev*, C-310/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:732, bod 40) vo veci boli porušené (bod 1 výroku nálezu).

48. Porušenie princípu prezumpcie nevinu v odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu však nemôže automaticky vyústiť do záveru o nezákonnosti samotnej väzby sťažovateľa, pokiaľ je rozhodnutie o väzbe sťažovateľa ústavne udržateľné z pohľadu existencie dôvodov väzby (materiálnych aj formálnych), čo v súvislosti s napadnutým uznesením sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ani nenamietal. V konflikte s právom na spravodlivý proces by uvedené porušenie zásady

prezumpcie neviný bolo, ak by sa rozhodovalo v merite veci, t. j. o samotnej vine sťažovateľa. V danom prípade vzal ústavný súd do úvahy aj skutočnosť, že odôvodnenie napadnutého uznesenia, s výnimkou predmetného sporného neobozretne formulovaného výroku, neobsahuje žiadne ďalšie sporné formulácie, ktoré by mohli naznačovať, že konajúci súd je presvedčený o vine sťažovateľa alebo z ktorých by ústavný súd mohol dospieť k záveru o zaujatosti rozhodujúceho senátu k osobe sťažovateľa.

49. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru ústavný súd uvádza, že toto ustanovenie dohovoru garantuje právo osoby, ktorá bola pozbavená osobnej slobody, byť ihneď predvedená pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a právo byť súdená v primeranej lehote alebo prepustená počas konania. To však nezodpovedá procesnej situácii sťažovateľa ani obsahu jeho námietky o porušení princípu prezumpcie neviný, s ktorým porušenie tohto práva spája. Preto ústavný súd ústavnej sťažnosti v časti namietajúcej porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

50. Na druhej strane je potrebné uviesť, že porušenie princípu prezumpcie neviný zo strany senátu najvyššieho súdu, ktorý rozhodoval o väzbe sťažovateľa, má svoje konzekvencie vo vzťahu k otázke nestrannosti sudcov uvedeného senátu v ďalšej fáze trestného konania, t. j. ak by senát v uvedenom zložení rozhodoval o potenciálnom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu špecializovaného trestného súdu v merite veci.

51. V súvislosti s možnou účasťou zákonného sudcu na procesných úkonoch predchádzajúcich rozhodovaniu v merite veci EŠLP vyslovil princíp, podľa ktorého skutočnosť, že sudca (či už prvostupňového súdu alebo súdu odvolacieho) v priebehu konania participoval na procesnom rozhodovaní prípravného konania, vrátane rozhodovania o väzbe, nemôže sama osebe spochybniť jeho nestrannosť, pokiaľ, samozrejme, neexistujú určité osobité okolnosti, ktoré by mohli viesť k opačnému záveru (Hauschildt v. Dánsko, rozsudok z 24. 5. 1989, sťažnosť č. 10486/83).

52. Za takéto zvláštne okolnosti považuje EŠLP aj skutočnosť, že zákonný sudca rozhodujúci v merite veci v predchádzajúcom väzobnom rozhodovaní použil formulácie signalizujúce prejudikovanie viny, teda porušenie princípu prezumpcie neviný voči obvinenému (Nešťák v. Slovensko, rozsudok EŠLP z 27. 2. 2007, sťažnosť č. 65559/01; Mironenko a Martenko v. Ukrajina, rozsudok EŠLP z 10. 10. 2009, sťažnosť č. 4785/02).

53. Vzhľadom na uvedené je preto žiaduce, aby súdy konajúce a rozhodujúce v ďalšom priebehu trestného konania zohľadnili výrok ústavného súdu o porušení princípu prezumpcie neviný vo vzťahu k sťažovateľovi vyslovený týmto nálezom a aby o vine sťažovateľa v merite veci rozhodoval súd, ktorý nebude ani z hľadiska objektívnej stránky posudzovania nestrannosti a nezaujatosti vzbudzovať akúkoľvek pochybnosť vo vzťahu k uvedenej judikatúre EŠLP a judikatúre ústavného súdu. Toto konštatovanie sa vzhľadom na vyslovené porušenie princípu prezumpcie neviný vzťahuje najmä na senát najvyššieho súdu, ktorý bude v budúcnosti rozhodovať o potenciálnom opravnom prostriedku sťažovateľa v merite veci.

IV.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa na zákonného sudcu a náležité odôvodnenie rozhodnutia uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost 14/2021 z 23. marca 2021 (čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 5 ods. 1 a 3 dohovoru, čl. 47 ods. 2 charty):

54. Sťažovateľ tiež namieta porušenie pravidiel pri výbere zákonného sudcu pre prípravné konanie, ktorý rozhodoval o opätovnom predĺžení jeho väzby, a to postupom a uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021. Sťažovateľ tvrdí, že boli porušené pravidlá rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021 v znení účinnom od 1. marca 2021, tieto navyše nie sú transparentné a najvyšší súd sa v napadnutom uznesení s touto námietkou vôbec nevysporiadal.

55. Prokurátor podal 2. marca 2021 na špecializovanom trestnom súde návrh na predĺženie lehoty trvania väzby vo vzťahu k šiestim obvineným ([REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], sťažovateľ a [REDACTED]) spolu s návrhom na zmenu dôvodov väzby k jednému z nich ([REDACTED]). Vzhľadom na úmrtie obvineného [REDACTED] a prepustenie obvineného [REDACTED] na slobodu vzal prokurátor 12. marca 2021 návrh v časti týkajúcej sa týchto dvoch obvinených späť.

56. Podľa oddielu V bodu 7 rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021 v znení účinnom od 1. marca 2021: „*Ak dôjde službukonajúcemu sudcovi pre prípravné konanie návrh na predĺženie lehoty trvania väzby a tento bude obsahovať mená obvinených, u ktorých už bol urobený prvý úkon viacerými sudcami pre prípravné konanie, o tomto návrhu rozhodne ten sudca pre prípravné konanie, ktorý v minulosti rozhodoval o prvom úkone u najväčšieho počtu obvinených uvedených v predloženom návrhu. V prípade, že viacerí sudcovia rozhodovali o rovnakom počte obvinených, rozhodne ten sudca pre prípravné konanie, ktorý v minulosti rozhodoval o väzbe niektorého z obvinených ako prvý.*“ Toto pravidlo rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021 možno teda nazvať aj pravidlom tzv. „väčšinového sudcu“.

57. Podľa oddielu V bodu 8 rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021: „*Ak dôjde službukonajúcemu sudcovi pre prípravné konanie návrh na predĺženie lehoty trvania väzby a bude obsahovať mená obvinených, u ktorých už bol urobený prvý úkon viacerými sudcami pre prípravné konanie a súčasťou návrhu bude aj návrh na zmenu dôvodov väzby u jedného z obvinených, u ktorého už bol urobený prvý úkon, o týchto návrhoch rozhodne ten sudca pre prípravné konanie, ktorý v minulosti rozhodoval o prvom úkone obvineného, ktorého sa dotýka návrh na predĺženie väzby a návrh na zmenu dôvodov väzby.*“

58. V prípade aplikácie tzv. väčšinového princípu podľa oddielu V bodu 7 rozvrhu práce by bol zákonným sudcom pre prípravné konanie pre rozhodnutie o návrhu prokurátora sudca JUDr. Roman Púchovský, ktorý vykonal prvý úkon voči trom zo šiestich obvinených uvedených v návrhu ([REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]), tak ako to najvyšší súd v napadnutom uznesení č. k. 4Tost 14/2021 z 23. marca 2021 vysvetlil (str. 42 napadnutého uznesenia).

59. V prípade aplikácie výnimky z väčšinového princípu, t. j. ustanovenia oddielu V bodu 8 rozvrhu práce, by bol zákonným sudcom pre prípravné konanie pre rozhodnutie o návrhu prokurátora sudca JUDr. Peter Pulman, ktorý v minulosti rozhodoval o prvom úkone obvineného [REDACTED], na ktorého sa vzťahoval návrh na predĺženie lehoty väzby, ako aj návrh na zmenu dôvodov väzby.

60. V danej trestnej veci sťažovateľa o návrhu prokurátora rozhodoval JUDr. Roman Púchovský, ktorý na jeho námietku, ktorú vzniesol pri svojom výsluchu 12. marca 2021, reagoval

konštatovaním, že bol určený v súlade s rozvrhom práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021 oddielu V bodu 7 ako sudca väčšinový, keďže rozhodoval ako prvý o troch obvinených. Bod 8 týkajúci sa návrhu na rozšírenie dôvodov väzby u obvineného [REDAKOVANÉ] nebol riešený z dôvodu, že vec bola riešená podľa bodu 7. Čo sa týka späťvzatia návrhu, to podľa vyjadrenia sudcu JUDr. Romana Púchovského nemá vplyv na pridelenie veci sudcovi pre prípravné konanie. Uvedené vyplýva zo zápisnice o výsluchu obvinených sp. zn. 3Tp/3/2020 spísanej 12. a 15. marca 2021 (str. 3 a 9 zápisnice).

61. Najvyšší súd v napadnutom uznesení č. k. 4Tost 14/2021 z 23. marca 2021 na túto námietku sťažovateľa reagoval na str. 41 a 42 odôvodnenia. Zopakoval konštatovanie sudcu JUDr. Romana Púchovského (bod 60), citoval ustanovenia bodov 5 až 7 oddielu V rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021, uviedol, že bod 8 oddielu V rozvrhu práce sa týka predĺženia lehoty väzby a návrhu na zmenu dôvodov väzby, a vysvetlil, prečo je sudca JUDr. Roman Púchovský sudcom väčšinovým, určeným podľa oddielu V bodu 7 rozvrhu práce. Zdôraznil pritom, že v posudzovanej veci rozhoduje o sťažnosti prokurátora proti prepusteniu obvineného [REDAKOVANÉ] z väzby na slobodu a o nepredĺžení lehoty trvania väzby do 1. novembra 2021 a o sťažnostiach obvinených [REDAKOVANÉ], sťažovateľa a [REDAKOVANÉ].

62. V zmysle relevantných námietok sťažovateľa bolo potrebné sa vysporiadať s otázkou, či mal byť zákonným sudcom pre prípravné konanie, ktorý mal rozhodnúť o návrhu prokurátora, sudca väčšinový, alebo bolo potrebné aplikovať bod 8 rozvrhu práce, ako argumentuje sťažovateľ. V tejto súvislosti je nevyhnutné identifikovať okamih, ktorý je pre určenie zákonného sudcu pre prípravné konanie v zmysle citovaných ustanovení rozvrhu práce rozhodujúci, a zároveň sa vysporiadať s tým, či mohlo neskoršie späťvzatie časti návrhu prokurátora ovplyvniť určenie zákonného sudcu.

63. Po preskúmaní relevantných ustanovení rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021 ústavný súd dospel k záveru, že ustanovenie oddielu V bodu 7, ktorý upravuje tzv. väčšinový princíp pri určovaní sudcu pre prípravné konanie, je pravidlom všeobecným a ustanovenie oddielu V bodu 8 je výnimkou z tohto pravidla. Uvedené napokon potvrdil aj sám špecializovaný trestný súd vo svojom stanovisku. Vzhľadom na uvedené nemôže obstať argumentácia použitá sudcom JUDr. Romanom Púchovským, že sa neaplikoval bod 8, lebo sa postupovalo podľa bodu 7. Platný rozvrh práce neponúka možnosť alternatívnej aplikácie bodu 7 alebo bodu 8. Nevyplyva to z gramatického znenia ani významu posudzovaných ustanovení.

64. V zmysle relevantných ustanovení rozvrhu práce je samotný obsah návrhu tou podstatnou skutočnosťou, ktorá ovplyvňuje spôsob určenia sudcu pre prípravné konanie. Všetky ustanovenia oddielu V rozvrhu práce odkazujú na návrh alebo žiadosť, pričom sudca, ktorý o predmetnej žiadosti či návrhu má rozhodnúť, je buď sudca, ktorý už vo veci obvineného rozhodoval skôr, alebo službukonajúci sudca. Z uvedeného, ale aj zo znenia, „*ak dôjde službukonajúcemu sudcovi pre prípravné konanie návrh*“, možno celkom logicky usudzovať, že rozhodujúcim momentom pre určenie zákonného sudcu pre prípravné konanie v zmysle rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2021 v znení účinnom od 1. marca 2021 je moment doručenia návrhu, žiadosti, t. j. procesného úkonu strany, príslušnému súdu.

65. V zmysle § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom

práce na konanie a rozhodovanie o prerokováanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určený podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a rozvrhom práce.

66. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach vyslovil, že za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy zásadne treba považovať toho, kto bol určený na prerokovanie veci v súlade s rozvrhom práce súdu. Ak však nastanú okolnosti odôvodňujúce presun takto pridelennej veci (resp. agendy) na iného sudcu pre dôvody uvedené v právnom predpise, tak aj sudcov, ktorým boli veci následne pridelené, treba takisto považovať za zákonných sudcov podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Postup predsedu súdu ako orgánu štátnej správy súdov, ktorý je v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, nemožno preto bez ďalšieho hodnotiť ako porušenie základného práva účastníka súdneho konania podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (II. ÚS 87/01, II. ÚS 118/02, III. ÚS 90/02, III. ÚS 295/08, III. ÚS 277/2010).

67. Z uvedeného vyplýva, že osoba zákonného sudcu určeného na základe ustanovení zákona a rozvrhu práce môže byť po pridelení veci zmenená opätovne len na základe dôvodov, ktoré predvída právny predpis alebo samotný rozvrh práce. Späťvzatie časti návrhu, o ktorom sa má rozhodovať, ktoré nasleduje niekoľko dní po podaní samotného návrhu, však takouto skutočnosťou ani podľa zákona, ani podľa ustanovení rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu nie je.

68. Nie je sporným, že návrh prokurátora na predĺženie väzby sťažovateľa a ďalších piatich obvinených obsahoval aj návrh na zmenu dôvodov väzby jedného z nich (obv. [REDAKOVANÉ]), rovnako ako skutočnosť, že sa z dôvodu neskoršieho späťvzatia časti návrhu zo strany prokurátora o zmene dôvodov väzby napokon nerozhodovalo. Sudca JUDr. Roman Púchovský v zápisnici o výsluchu sťažovateľa skonštatoval, že následné späťvzatie návrhu prokurátora v časti týkajúcej sa obv. [REDAKOVANÉ] nemalo vplyv na určenie zákonného sudcu pre prípravné konanie. Vychádzajúc z týchto okolností však ani sudca pre prípravné konanie JUDr. Roman Púchovský, ani najvyšší súd v napadnutom uznesení nedali sťažovateľovi odpoveď na relevantnú námietku týkajúcu sa určenia zákonného sudcu a neaplikovania bodu 8 oddielu V rozvrhu práce. Argument, že návrh na zmenu dôvodov väzby nebol predmetom rozhodovania najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 4Tost 14/2021, ktorý vo vyjadrení uviedol najvyšší súd, nemôže obstať, pretože nemá žiadnu súvislosť s určením zákonného sudcu pre prípravné konanie na špecializovanom trestnom súde, ktorý je súdom prvého stupňa.

69. Úvaha špecializovaného trestného súdu, ktorú uviedol vo svojom stanovisku a v zmysle ktorej, ak sa nekonalo o obvinenom [REDAKOVANÉ], odpadá dôvod aplikácie sťažovateľom uvádzaného bodu 8 rozvrhu práce a sudca určený podľa bodu 8 by v takejto situácii (nekonanie o zmene dôvodov väzby) eventuálne postúpil vec tzv. väčšinovému sudcovi, by bola udržateľná, ak by z platného rozvrhu práce vyplývalo, že sudca pre prípravné konanie sa určuje na základe toho, čo je predmetom rozhodovania alebo čo je obsahom návrhu v čase rozhodovania. Uvedené pravidlo však z platného rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu nevyplýva.

70. Konštatovanie, že tým obvineným, ktorý by v danej situácii mohol namietat' porušenie práva na zákonného sudcu, je len obvinený [REDAKOVANÉ], nemožno považovať za správne. Ak sa pravidlo určenia zákonného sudcu pre prípravné konanie podľa konkrétneho ustanovenia rozvrhu práce vzťahuje na viacerých obvinených, každý z týchto obvinených môže namietat' porušenie tohto základného práva, ak sa v zmysle rozvrhu práce nepostupovalo.

71. Ústavný súd si je vedomý, že rozvrh práce nemôže vopred predvídať každú eventualitu skutkových okolností, ktoré môžu byť rozhodujúce pre určenie zákonného sudcu pre prípravné konanie, a že môže nastať situácia, na ktorú je potrebné určité pravidlo rozvrhu práce aplikovať analogicky. V tomto prípade však nejde o situáciu, s ktorou by rozvrh práce nepočítal. Skutkové okolnosti, ktoré vo väzobnej veci sťažovateľa existovali, naplnili hypotézu normy – pravidla obsiahnutého v konkrétnom ustanovení rozvrhu práce, ktoré ale nebolo v prípade sťažovateľa aplikované, a to bez náležitého vysvetlenia sťažnostného súdu v napadnutom uznesení.

72. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost/14/2021 z 23. marca 2021 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a k porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru.

73. Vo vzťahu k sťažovateľom označenému právu podľa čl. 47 ods. 2 charty ústavný súd uvádza, že tento článok charty upravuje základné právo na spravodlivé súdne konanie, a teda jeho normatívne vyjadrenie je identické s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa čl. 52 ods. 3 charty v rozsahu, v akom táto charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore (m. m. III. ÚS 4/2018). Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane zdôraznil, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávného charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rozhodnutím o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani čl. 6 ods. 1 dohovoru (základné právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivý proces), teda ani práva podľa čl. 47 ods. 2 charty, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru (m. m. III. ÚS 622/2016). Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia práva podľa čl. 47 ods. 2 charty nevyhovел. K rovnakému záveru dospel ústavný súd aj vo vzťahu k sťažovateľom označenému čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorý nie je aplikovateľný za danej procesnej situácie na námietku sťažovateľa o porušení základného práva na zákonného sudcu, keďže túto procesnú záruku pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby garantuje čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 4 výroku nálezu).

74. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Tost 14/2021 z 23. marca 2021 v časti výrokov vzťahujúcich sa na sťažovateľa (bod 2 výroku nálezu).

75. Ústavný súd taktiež rozhodol o vrátení veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde. V tomto konaní, resp. postupe je najvyšší súd viazaný rozhodnutím a právnym názorom ústavného súdu (§ 134 zákona o ústavnom súde). Vzhľadom na to, že rozhodnutie špecializovaného trestného súdu č. k. 3Tp/3/2020 z 15. marca 2021 predstavovalo zásah do osobnej slobody sťažovateľa, ktorý nebol súladný s jeho základnými právami, iné rozhodnutie najvyššieho súdu po vrátení veci ako zrušenie označeného uznesenia špecializovaného trestného súdu podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku bez vrátenia veci špecializovanému trestnému súdu neprichádza do úvahy. Zrušenie tohto rozhodnutia je nevyhnutným predpokladom na to, aby si sťažovateľ mohol podľa podústavného práva uplatniť

prípadné ďalšie nároky z dôvodu nezákonného pozbavenia osobnej slobody (m. m. III. ÚS 523/2021, bod 28). Vzhľadom na viazanosť rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti (§ 45 a § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s čl. 140 ústavy) nerozhodol ústavný súd sám o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, a to z dôvodu, že sťažovateľ sa ho vo svojich ústavných sťažnostiach spojených na predmetné spoločné konanie nedomáhal.

76. Pokiaľ ide o príkaz prepustiť obvineného z väzby na slobodu, prihliadol ústavný súd na skutočnosť, že podaním obžaloby 3. augusta 2021 prešlo trestné konanie vedené proti sťažovateľovi do ďalšej fázy, do fázy konania pred súdom. V zmysle § 238 ods. 2 Trestného poriadku je od momentu podania obžaloby príslušným na rozhodovanie o všetkých otázkach súvisiacich s trestným konaním vrátane pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa väzbou senát špecializovaného trestného súdu, ktorému bola obžaloba pridelená v súlade s rozvrhom práce. Tento senát uznesením č. k. 9T/10/2021 z 18. augusta 2021 rozhodol podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Toto rozhodnutie bolo potvrdené uznesením najvyššieho súdu č. k. 5 Tost 47/2021 z 30. augusta 2021, ktorým bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažovateľova sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu o ponechaní sťažovateľa vo väzbe z 18. augusta 2021. Zmienené uznesenie špecializovaného trestného súdu č. k. 9T/10/2021 z 18. augusta 2021 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 5 Tost 47/2021 z 30. augusta 2021 neboli predmetom ústavného prieskumu v tomto konaní o sťažovateľovej ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

77. Senát špecializovaného trestného súdu príslušný na rozhodovanie o sťažovateľovej trestnej veci po podaní obžaloby, prípadne príslušný senát najvyššieho súdu rozhodujúci o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu špecializovaného trestného súdu o sťažovateľovej väzbe, sa budú musieť v ďalšom konaní vysporiadať s konzekvenciami vyplývajúcimi z tohto nálezu ústavného súdu a zohľadniť výrok o porušení sťažovateľových práv, v kontexte skutočnosti, že zrušením uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4Tost 14/2021 z 23. marca 2021 a zrušením uznesenia špecializovaného trestného súdu č. k. 3Tp 3/2020 z 15. marca 2021 (bod 75 nálezu) vo vzťahu k sťažovateľovi *de iure* zaniká právny titul jeho pozbavenia osobnej slobody v období od 2. apríla 2021 do 18. augusta 2021.

IV.3. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa na zákonného sudcu a riadne odôvodnenie rozhodnutia uznesením najvyššieho súdu č. k. 2Tost 31/2021 zo 16. júna 2021 (čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru):

78. Sťažovateľ opakovane namieta, že zákonným sudcom pre prípravné konanie v jeho trestnej veci sa po vylúčení sudcu JUDr. Michala Trubana nemal stať JUDr. Ján Buvala, ale JUDr. Peter Pulman, hoc tentokrát argumentuje tým, že pri určení nového sudcu pre prípravné konanie sa malo postupovať podľa rozpisu služieb sudcov pre prípravné konanie, ktorý je súčasťou rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu. Námietskou nesprávneho určenia zákonného sudcu v prípravnom konaní po vylúčení sudcu JUDr. Michala Trubana sa zaoberal najvyšší súd v uznesení č. k. 1Tost 1/2021 z 28. januára 2021, ktoré bolo predmetom prieskumu aj zo strany ústavného súdu (na základe ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu ako prvá v poradí 1. marca 2021, Rvp 418/2021). Pri predbežnom prerokovaní ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 367/2021-55

zo 14. júla 2021 (body 47 až 58 uznesenia) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti tejto námietky odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

79. Podľa oddielu VII bodu 10 rozvrhu práce: „*V prípade, ak sudca pre prípravné konanie, ktorý sa stal zákonným sudcom obvineného na základe dodržiavania pravidiel uvedených v oddieli VII, nemôže rozhodnúť o ďalšom návrhu alebo žiadosti, najmä z dôvodu práceneschopnosti, dovolenky alebo zákonnej prekážky, rozhodne o návrhu alebo žiadosti ten sudca pre prípravné konanie, ktorý je službukonajúcim sudcom pre prípravné konanie v čase podania návrhu alebo žiadosti, o ktorej treba rozhodnúť. V prípade, že sa prekážka vyskytne v čase, kedy má byť nariadený úkon vykonaný, rozhoduje službukonajúci sudca pre prípravné konanie.*“ Rozvrh práce špecializovaného trestného súdu na rok 2020 v oddiele VII upravuje pravidlá vykonávania úkonov v prípravnom konaní.

80. Podľa oddielu VII bodu 5 rozvrhu práce: „*Ak dôjde službukonajúcemu sudcovi pre prípravné konanie návrh na predĺženie lehoty trvania väzby a tento bude obsahovať mená obvinených, o ktorých doposiaľ nebol urobený prvý úkon a zároveň mená obvinených, u ktorých už bol urobený prvý úkon, o návrhu rozhodne ten sudca pre prípravné konanie alebo senát, ktorý vykonal prvý úkon.*“

81. Ústavný súd odkazuje na svoju argumentáciu v uznesení č. k. II. ÚS 367/2021-55 zo 14. júla 2021 (body 47 až 58 uznesenia) a pre úplnosť opakuje, že evidentne prvým úkonom vo veci sťažovateľa bolo uznesenie o jeho prepustení zo zadržania, o ktorom rozhodol sudca pre prípravné konanie JUDr. Michal Truban. To isté uznesenie sudcu pre prípravné konanie JUDr. Michala Trubana bolo prvým úkonom vo veci obvineného [REDAKOVANÉ], ktorým bol vzatý do väzby. Následne bol tento „spoločný“ sudca pre prípravné konanie sťažovateľa a ďalšieho obvineného [REDAKOVANÉ] vylúčený z vykonávania úkonov v tomto trestnom konaní. Za tejto situácie podal obvinený [REDAKOVANÉ] žiadosť o prepustenie z väzby. Rozvrh práce na túto situáciu reflektuje v citovanom ustanovení oddielu VII bodu 10, podľa ktorého sa novým sudcom pre prípravné konanie pre obvineného [REDAKOVANÉ] stal sudca JUDr. Ján Buvala, keďže bol službukonajúcim sudcom v čase podania návrhu obvineného [REDAKOVANÉ] na prepustenie z väzby. O následne doručenom návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby na oboch obvinených (sťažovateľa aj [REDAKOVANÉ]) potom podľa pravidla upraveného v oddiele VII bodu 5 rozvrhu práce rozhodoval sudca pre prípravné konanie JUDr. Ján Buvala. Situáciu, ktorá procesne nastala, možno stotožniť so situáciou, ktorú predvída ustanovenie oddielu VII bodu 5, a preto spôsob, akým špecializovaný trestný súd a najvyšší súd aplikovali pravidlo oddielu VII bodu 5 na situáciu sťažovateľa, považuje ústavný súd za ústavne konformný. Po vylúčení sudcu JUDr. Michala Trubana bola v praktickej rovine prvým úkonom vo veci žiadosť obvineného [REDAKOVANÉ] o prepustenie z väzby, keď bol službukonajúcim sudcom JUDr. Ján Buvala, pričom sťažovateľ takúto žiadosť nepodal.

82. Ústavný súd v uznesení č. k. II. ÚS 367/2021-55 zo 14. júla 2021 (bod 58) konštatoval, že v prípade sťažovateľa bol zákonný sudca pre prípravné konanie určený aplikáciou priameho pravidla upraveného v platnom rozvrhu práce bez toho, aby bol výber sudcu ovplyvnený *ad hoc* zásahom predsedu súdu, prípadne iného súdneho úradníka. Tento postup bol teda v súlade so zákonom a najvyšší súd sa v napadnutom uznesení č. k. IT 1/2021 z 28. januára 2021 s touto námietkou sťažovateľa riadne vysporiadal, keď logicky a ústavne súladným spôsobom ešte raz sťažovateľovi vysvetlil, ako k zmene zákonného sudcu pre prípravné konanie došlo a ktoré ustanovenia rozvrhu práce boli na konkrétnu situáciu sťažovateľa aplikované.

83. Postup najvyššieho súdu, ktorý vzhľadom na totožnosť námietky zákonného sudcu opakovane vznesenej sťažovateľom odkázal na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu č. k. 1Tost 1/2021 z 28. januára 2021, ktoré aproboval v tomto konaní aj ústavný súd, nemožno považovať za porušenie sťažovateľom označených základných práv a slobôd, a preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 2Tost 31/2021 zo 16. júna 2021 ústavný súd nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

84. Nad rámec uvedeného ústavný súd rovnako ako v uznesení č. k. II. ÚS 367/2021-55 zo 14. júla 2021 (bod 57) uvádza, že podľa rozvrhu práce špecializovaného trestného súdu na rok 2020 (štvrtý odsek II. oddielu): *„Rozpis služieb sudcov zároveň obsahuje mená zastupujúcich sudcov, ktorí v prípade prekážky brániacej sudcovi pre prípravné konanie s nariadenou pracovnou pohotovosťou vykonávať jednotlivé úkony počas pracovnej pohotovosti preberú za nich výkon služby alebo tak isto nastúpia do výkonu služby popri službukonajúcom sudcovi, ak by tento z objektívnych príčin nestihol plniť svoje povinnosti.“* Tu je potrebné zdôrazniť, že rozpis služieb slúži na určenie zástupcu sudcu pre prípravné konanie s nariadenou pracovnou pohotovosťou, teda o prevzatie služby pracovnej pohotovosti alebo nastúpenie do pracovnej pohotovosti popri sudcovi s nariadenou pracovnou pohotovosťou. Nejde o nahradenie sudcu pre prípravné konanie ako takého (tzv. „nástupníckeho sudcu pre prípravné konanie“, ako ho sťažovateľ nazýva). V prípade sťažovateľa však nešlo o zastúpenie sudcu JUDr. Michala Trubana ako sudcu pre prípravné konanie, ktorý mal v danom čase nariadenú pracovnú pohotovosť, ale o jeho nahradenie ako sudcu pre prípravné konanie, ktorý bol z konania vylúčený, t. j. nastala u neho zákonná prekážka. Sťažovateľ svojou argumentáciou zlieva dohromady dva oddelené postupy, pričom jeden je určený na zastúpenie sudcu počas pracovnej pohotovosti a druhý na nahradenie zákonného sudcu v prípravnom konaní, ak nastanú skutočnosti predvídané rozvrhom práce. Skutočnosť, že sa touto námietkou v konkrétnosti najvyšší súd v napadnutom uznesení nevysporiadal osobitne, nepovažuje ústavný súd za relevantnú z pohľadu možného porušenia základného práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia, pretože náležité vysvetlenie postupu, akým k určení zákonného sudcu pre prípravné konanie došlo, sťažovateľ od najvyššieho súdu dostal (bod 82).

V.

Trovy konania

85. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 576,12 eur.

86. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby podľa § 11 ods. 3 vyhlášky uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky je 10,87 eur. Vzhľadom na výsledok konania pred ústavným súdom, v ktorom bol sťažovateľ úspešný v jednej z troch ústavných sťažností spojených na spoločné konanie, vznikol sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti 24. mája 2021 a replika sťažovateľa).

87. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu